

SAMEN OP WEG: HOE VERKEERSEDUCTIE BURGERSCHAPSVORMING VERSTERKT

Sta eens stil bij wat je vandaag al hebt gedaan voor burgerschap. Grote kans dat je het niet doorhad, maar die verkeersles op het plein? Dat *was* burgerschap.

Met de definitieve conceptkerndoelen voor burgerschap krijgen scholen meer richting, maar dat betekent niet altijd méér werk. Sterker nog: verkeerseducatie sluit verrassend goed aan op de definitieve conceptkerndoelen. Door die verbinding te benutten, maak je lessen betekenisvoller én leuker. Hieronder zie je hoe makkelijk dat kan – met praktische voorbeelden voor in je groepen die je direct kunt toepassen.

DOMEIN DEMOCRATISCHE OEFENPLAATS

De school geeft vorm aan de democratische oefenplaats.

Conceptkerndoel 19 A: De school stimuleert sociale en maatschappelijke competenties van leerlingen.

Verkeersveiligheid is een maatschappelijk thema. In lessen kunnen leerlingen nadenken over actuele vraagstukken zoals het gebruik van smartphones in het verkeer, milieuvriendelijke vervoersmiddelen of drukte rond schoolpleinen. Ze leren standpunten vormen, argumenteren en afwegingen maken. Het gaat over samen regels maken in het verkeer; oefenen met de basisprincipes van samenleven en besluitvorming. Dit kan natuurlijk met elke leeftijd in elke groep, passend bij wat er leeft en speelt.

Praktijkvoorbeeld (groep 3)

Tijdens een kringgesprek zegt een leerling dat papa vaak te hard rijdt. De leerkracht pakt dit op en vraagt: “Wat gebeurt er als mensen te hard rijden bij school?” Samen bedenken ze oplossingen: borden maken, stoepkrijttekeningen met ‘langzaam rijden’ of ouders aanspreken.

In dit voorbeeld denken kinderen kritisch na over gedrag van volwassenen en voelen dat ze dat ze ook iets kunnen betekenen.

DOMEIN SAMENLEVEN IN EEN DEMOCRATISCHE RECHTSSTAAT

De leerling leert over samenleven in een democratische rechtsstaat.

Conceptkerndoel 20 A: De leerling redeneert over het belang van basiswaarden van de democratische rechtsstaat.

Verkeersregels zijn bij uitstek een voorbeeld van democratisch afgesproken regels die de samenleving veilig en ordelijk houden. Leerlingen leren dat regels niet willekeurig zijn, maar bedoeld om ieders veiligheid te waarborgen. Ze leren ook dat het niet naleven van regels gevolgen heeft voor henzelf én voor anderen.

Praktijkvoorbeeld (groep 5,6,7,8)

Ga je als groep lopend of fietsend naar gym of schoolkamp? Maak dan samen een “klassenverkeerscode” waarin jullie de afspraken vastleggen over hoe jullie je als verkeersdeelnemers willen gedragen. Zo ervaren leerlingen zelf hoe regels tot stand komen en waarom het belangrijk is ze te volgen.

Conceptkerndoel 20 B: De leerling verkent hoe die kan omgaan met diversiteit in de samenleving.

In het verkeer komen mensen uit alle lagen van de samenleving samen. Tijdens verkeerseducatie leren leerlingen dat verkeersregels voor iedereen gelden – ongeacht leeftijd, herkomst of beperking. Ook leren ze begrip te tonen voor mensen met een visuele of fysieke beperking, bijvoorbeeld door te leren hoe je omgaat met een taststok of rolstoelgebruikers op het zebrapad.

Praktijkvoorbeeld (groep 5-6)

Tijdens een verkeersproject wordt aandacht besteed aan hoe blinden zich in het verkeer begeven. Nodig bijvoorbeeld een ervaringsdeskundige uit voor een korte workshop waarin kinderen zelf kunnen ervaren hoe het is wanneer je een handicap hebt en deelneemt aan het verkeer. Laat leerlingen oefenen met een blinddoek en taststok. Zo ontwikkelen zij niet alleen praktische kennis, maar ook inlevingsvermogen.

Praktijkvoorbeeld (groep 4-5)

In een rollenspel beelden leerlingen verschillende verkeersdeelnemers uit: een ouder met een kinderwagen, een oudere met rollator, een kind op een step. Door letterlijk in de schoenen van de ander te staan, ontstaat bewustwording van kwetsbaarheid en het belang van anticiperend gedrag.

Empathie is cruciaal in het verkeer. Waarom wacht een automobilist soms wat langer bij een kruising? Waarom is het belangrijk dat je als fietser je hand uitsteekt? Door het oefenen van verkeerssituaties in de klas en op straat leren kinderen zich verplaatsen in de positie van andere weggebruikers.

DOMEIN VORMGEVEN AAN DEMOCRATISCHE EN MAATSCHAPPELIJKE BETROKKENHEID

De leerling doet ervaring op met democratische en maatschappelijke betrokkenheid.

Conceptkerndoel 21 A: De leerling verkent mogelijkheden om democratisch te handelen.

Praktijkvoorbeeld (kan met hele school)

De situatie: De school merkt dat het druk en soms onveilig is bij het brengen en halen van kinderen. Auto's parkeren op de stoep, fietsen staan kriskras, en sommige ouders klagen over gevaarlijke situaties.

In alle groepen: Kinderen observeren/turven de verkeerssituatie rond de school; hoeveel gaan er met de auto, wie met de fiets en lopend?

Dit kan al door mee te doen aan bestaande verkeersacties en interventies zoals Groene Voetstappen en Autoloze schoolweek. Besproken wordt met alle groepen: Hoe stimuleren we meer te voet en met de fiets te komen? Hoe spreken we ouders aan op hun gedrag?

In de oudste groepen wordt besproken: "Wat vinden wij een veilige en fijne verkeerssituatie bij school?". Leerlingen bedenken verschillende oplossingen (verkeersacties, kiss & ride-strook, meer fietsenrekken, betere inrichting). Ze stemmen over de beste oplossingen en motiveren hun keuzes.

Conceptkerndoel 21 B: De leerling verkent mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.

Door verkeerseducatie leren leerlingen actief en veilig deelnemen aan de samenleving. Ze ontwikkelen autonomie, verantwoordelijkheid en inzicht in hun rol binnen een grotere gemeenschap. Dit gaat verder dan alleen verkeersregels: het gaat om participatie en betrokkenheid.

Praktijkvoorbeeld (groep 6)

Een groep leerlingen maakt in het kader van een verkeersweek een informatieve video over veilige routes naar school. Deze wordt gedeeld met ouders en buurtbewoners. Op die manier leveren zij zelf een bijdrage aan hun leefomgeving en wordt hun directe omgeving betrokken.

Praktijkvoorbeeld (groep 8)

Een groep leerlingen voert een mini-onderzoek uit naar gevaarlijke verkeerspunten rond de school en presenteert hun bevindingen aan de gemeente, of sturen een brief aan de wethouder. Zo oefenen zij vaardigheden als onderzoek, argumentatie en burgerinitiatief.

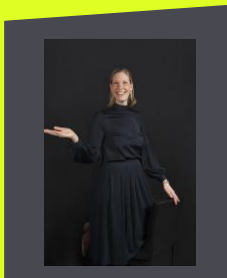
Conclusie

Verkeerseducatie is veel meer dan alleen leren oversteken of verkeersborden herkennen. Het is een krachtige vorm van burgerschapsvorming in de praktijk. Door bewuste koppelingen te leggen tussen verkeerslessen en de conceptkerndoelen voor burgerschap, kunnen scholen laten zien dat zij al op

veel vlakken bijdragen aan de brede ontwikkeling van hun leerlingen als verantwoordelijke en betrokken burgers. Het integreren van verkeerseducatie binnen burgerschapsvorming versterkt beide domeinen en biedt leerlingen betekenisvol, levensecht onderwijs – iets waar zij de rest van hun leven profijt van hebben.

Meer weten?

Wil je meer weten over de mogelijkheden van verkeerseducatie? Neem dan contact op met Maira Vermeulen-Spruit of lees hier meer over [verkeerseducatie](#). Wil je meer weten over burgerschap? Kijk dan op [deze pagina](#).

Maira Vermeulen-Spruit

Adviseur

06 – 25 67 90 37

m.vermeulen@edux.nl